

[Åxel Kristensen.]

med friere forhold på arbejdsmarkedet kan vi få et rimeligt indbyrdes forhold mellem lønniveauerne for de forskellige arbejdergrupper. Det er her som andre steder, at tilbud og efterspørgsel er bestemmende for prisen. Det er da sådan, at når man ved begrænsende bestemmelser skaber den tilstand, at der på det faglærte område er større efterspørgsel efter arbejdskraft, end der kan dækkes, vil der blive større forskel i lønniveauerne end rimeligt under hensyn til den virkelige værdi af arbejdet.

Man opretholder på denne måde fortsat begrebet lavtlønnede i langt større omfang end nødvendigt. Vi får f. eks. det forhold, at det for mange arbejdere vil være svært at betale lejen for en lejlighed af en rimelig størrelse i et nybygget hus, for naturligvis kan man vanskeligt betale andre arbejdere en løn for at bygge bolig for sig, hvis denne løn er 50 pct. højere end den, man selv har.

Meget arbejde, der udføres i Danmark, er mindre værdifuldt end f.eks. det at bygge boliger, og netop dette mindre værdifulde arbejde er ofte det lavtlønnede. Hvis arbejdere kunne forlade sådant arbejde og få lov til at præstere mere værdifuldt og bedre lønnet arbejde, f.eks. det at bygge boliger, ville de gøre det, og værdien af produktionen, d.v.s. velstanden, ville blive større.

Ofte er det lavtlønnede arbejde ikke stærkt mekaniseret, netop fordi det er lavtlønnet, idet det som regel er højere løn, der med konkurrencen fremtvinger de arbejdsbesparende metoder. Det, at arbejdere forlader lavere lønnet arbejde, vil derfor ofte fremkalde en rationalisering og mekanisering for at muliggøre fortsat produktion, således at produktionen og velstanden også dermed stiger. Lavtlønsproblemet løses ikke gennem uproduktive særlige løntillæg, der betales af prisstigninger, men gennem rigtig anvendelse af arbejdskraften og rationalisering.

Det er vor opfattelse, at det offentlige i videst muligt omfang skal overlade parterne gennem fri forhandlinger at fastsætte lønninger og arbejdsretlige vilkår på arbejdsmarkedet, men forudsætningen må være, at parterne erkender, at de ikke hermed har nogen ret til at give nogle mennesker forrettigheder på andres bekostning, og at

løn og arbejdsretlige bestemmelser må øve ret over for den enkelte.

Dette må medføre, at de arbejdsretlige bestemmelser skal være almene, og at man vel kan bestemme, hvorledes et arbejde skal aflønnes, men ikke, hvem der må udføre det og derved give monopol på arbejdet for nogle. Det må være den fornemste ret mennesker har at få lov til at udføre et arbejde, de evner at udføre.

Når derfor organisationerne så åbenbart klamrer sig til en fortid, der ikke mere eksisterer, og dermed øver uret over for nogle og sinker fremskridt for os alle, er det ikke alene samfundsmagtens ret, men det er dens pligt at sige til og kræve, at arbejdsmarkedets parter skaber den fornødne frihed og lighet.

Af det, jeg hidtil har sagt, har man sikkert forstået, at der ikke mindst er tænkt på vore boligproblemer, og tidspunktet for denne forespørgsel er da også valgt under hensyn hertil. Det er givet, at vi ikke får orden i vor økonomi, tilstrækkelig opsparing, rimelig rente o.s.v., før vi får klaret hele vort forkvaklede boligproblem, og så nævner jeg endda ikke her de store uheldige sociale og kulturelle følger af tilstandene.

Til løsning af hele problemet hører en stærk forøgelse af byggeriet, fordi vi med boligmangel ikke kan få den virkelig frihed, der højner boligstandard, og som hindrer misbrug ved udlejning. Alene gennem frihed og konkurrence kan vi forøge byggeriet ved en forudseende planlægning af arbejdet med mindst mulig anvendelse af menneskelig arbejdskraft og derfor til billigst mulige priser. Hertil kræves, at man kan disponere over væsentlig større byggeomodne arealer end nu, fordi et planlagt byggeri kun bliver virkelig billigt, hvis planen kan bruges gentagne gange, og hvis produktionen langt ud i fremtiden er sikret mod vilkårlige indgreb, så der virkelig er basis for de store investeringer, der er nødvendige for en rationel masseproduktion.

Derfor må byggeriet gives frit; men forudsætningen for, at friheden skal give mere byggeri og ikke blot lønglidning, er, at der kan fremskaffes den nødvendige arbejdskraft til dette større og bedre byggeri, og derfor må retten til at udføre arbej-